

Forfatter: Drachmann, Holger

Titel: Anden Bog

Citation: Drachmann, Holger: "Anden Bog", i *Forskrevet*, udg. af Lars Peter Rømhild , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2000, s. 735. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-drachmann14val-shoot-idm140708756686752.pdf> (tilgået 27. september 2021)

Anvendt udgave: Forskrevet



Anden Bog



2.II.1

458

Employ : tjeneste, noget at udføre.

459

Justitsraad(en) : titel på person i 5. rangklasse, nr. 1, el. 4. klasse, nr. 3, altså væsentlig under etats-endsige konferensråd på rangstigen, men måske Brynjulfsens daværende rang.

460

Søskendebørn : fætter og kusine.

461

lader sig hverken sige eller : bøjer sig hverken for formaninger el. advarsler.

463

tilfældigt Sjov : løst tilfældigt arbejde. - *Jledførte sig* : se n.t.l, s.454. - *mild Stiftelse* : filantropisk institution.



2.II.2

464

Allonge-Heroer : parykkklædte helte. - *Komedieskriveren blandt Universitetsprofessorer* : dvs. Holberg. - *rancune* : (fr.) nag.

466

supponere : fremsætte den formodning. - *Tirade* : højtravende ordstrøm.

467

Shakspeare : bl.a. med hans historiske dramer om engelske konger i middelalderen. - *Øhlenschlæger* : skrev også dramer med middelalderemner, bl.a. fra folkevise, som *Axel og Valborg* (1810). - *ha-stemte* : i patetisk stil, med tunge udråbsord (altså ikke komisk!). - *en Karakterskuespiller* : om modeller for ham og flere flg. nævnte kunstnere ved Det Kgl. Teater, se Efterskrift s.652f.

468

Tartuffe : Molières komedie fra 1660erne om en hyklerisk from person voldte den franske forfatter betydelig kirkelig chikane og ville måske også i 1880ernes København blive opfattet som antikirkelig. - *in puris naturalibus* : (lat.) splitternøgne; ganske ubesmykkede. - *Dimission(s-Buk)* : afsked.

736



2.II.3

471

Galleri : aflang sal, der er åben udadtil. - *Rheden* : opankringsfarvandet uden for havnen. - *Tre Kroner* : ø-fort i Øresund lige øst for København. - *Kongedybet* : farvandet ud for København, hvor søslaget med den engelske flåde 1801 fandt sted. - *Batteriet Sixtus* : kanonstillingen på nordspidsen af Nyholm. - *Kanonaden* : slaget på Rheden 2. april 1801. - *indigoblaa* : dybbå.

472

☒ *Dampbarkasse* : dampdrevet mindre fartøj. - *Principal(erne)* : chef, arbejdsgiver. - *Handelsbetjent (ene)* : ekspedient. - *Leben (...) lassen* : (ty., mundheld) leve og lade leve. - *Blokskibe* : udrangerede orlogsskibe, der under slaget 1801 brugtes som flydende kanonstilling ved havneindløbet.

473

☒ *dem, der nu kunstigt (...) Faner* : der sigtes til Højres agitation for et stærkt militær og for de omstridte bevillinger til Københavns befæstningssystem. - *Værker* : fæstningsværker. - *Jan Steen* : hollandsk maler (1626-79), bl.a. af værtshusscener. - *Shakespeares Theater*: S.s skuespillerkompagni var virksomt ved flere teatre med et bredt og blandet publikum. - *Heiberg (...) Vaudeville* : en af inspirationerne til J.L. Heibergs populære, men af flere førende teaterfolk misbilligede vaudeviller (på Det Kgl. Teater fra 1825) var franske syngestykker, som han så under sit ophold i Paris 1819-22. - *Koupletter* : se n.t.s.196. - *Busketter* : buskgrupper.

474

☒ *Mandarinvæsen* : kompliceret og rangpræget bureaukrati. - *Presseforfølgelser (...) den sidste Afskedigelse* : Estrupstyret kunne også skride til afskedigelse af politisk åbenmundede embedsmænd, således i 1883 af gymnasielæreren Victorinus Pingel (1834-1919). 476 *vor Forening* : måske menes Dansk Kvindesamfund.

478

☒ *Fjerdingvej* : en fjerdedel af en dansk mil, dvs. ca. 1,9 km. - *Redaktor en chef* : (fr.) chefredaktør.

☒

2.II.4

479

☒ *subalterne* : underordnede.

480

☒ *hele (...) »Strøg«* : dagligsprogets betegnelse på gadelinjen fra Kgs. Nytorv til den nuv. Rådhusplads var knap i skriftlig brug før 1870'erne. - *et Torv* : Højbro Plads, hvor der var blomstertorv. - *Ruiner (...) Slot* : Christiansborg Slot var brændt i 1884. - *forfølge de Firbenede* : med hunderegulativ 1885 og hundeafgift 1889. - *Glacier* : flertal af glacis (af fr.): skråning som værn foran fæstning. - *Signet (er)* : seglfigur (ofte 737 på en ring), der trykkes ind i lakken på dokument el. ved forsegling af breve.

481

☒ *sympathetisk* : medfølelse, deltagende. - *Vaskov* : varsko. - *Guldalderidyl op imod fin de siècle* : betegnelsen guldalder for Oehlenschlägers og Fr. Vis tidsalder var vistnok ny i romanens periode, sml. n.t.s.45; og udtrykket fin de siècle var splinternyt og af fransk herkomst ligesom den alternative og tydeligere betegnelse 'dekadence'. - *en gammel Elsker* : hentyder til Poul Martin Møllers digt »Den gamle Elsker« (»Og naar jeg nu bliver en gammel Mand«), publiceret 1819.

482

☒ *literære Fasangaard* : her boede Oehlenschläger på sine ældre dage. - *kaste(nde) paa Hovedet* : slå fornærmet med nakken.

☒

2.II.5

483

☒ *Kildekonen* : solgte læskedrikke og slik.

☒

2.II.6

489

✂ *Indskydelse* : impuls, indre tilskyndelse uden bevidst beslutning, altså noget dybere end blot flyvetanke.

492

✂ *Jo galere, des bedre* : udtrykket fra slutsangen i J.H. Wessel: *Kierlighed uden Strømper* (1772).

✂

2.II.7

492

✂ *Kvæld-Ulv* : navnet på Egil Skallagrímssons farfar i *Egil Skallagrimssons saga* .

✂

2.II.8

493

✂ *hele Bredgade* : dvs. det københavnske bourgeoisie.

495

✂ *Den værste Død (...) ihjel af Gæs* : if. ordsprog hos Moth. - *Lampist* : lampetænder.

496

✂ *Grillen fænger* : person med fikse ideer, unyttige bekymringer osv. - *la belle Annette (...) patrie* : (fr.) den smukke Annette - den smukke kabaretvise. Ah! alt for fædrelandet! - *Schäferhat* : hyrdindehat. - *bis* : (lat.) anden gang; da capo. - *et Extrakouplet* : ekstranummer, én vise til.

738

✂

2.II.9

500

✂ *Golkonda(s)* : lokalitet i det centrale Indien, bekendt for rige diamantfund. - *Dem Einen (...) Truhe* : (ty.) Til den ene: perlen - til den anden: dragkisten (dvs. husholdningen?). Citatets proveniens ikke identificeret.

503

✂ *affundet sig* : klaret sine forpligtelser, betalt.

✂

2.II.11

505

✂ *Frokost* : morgenmad. - *Kinabark* : kinin.

506

✂ *(Verdens)strike(r)* : strejke. - *Rubens* : den flamske maler Peter Paul Rubens (1577-1649), i hvis righoldige produktion bl.a. billeder af yppige kvinder er kendt. - *Jlanderske Æmner* : billedverdenen i den flamske og nordfransk-nederlandske malerskole opfattet som udtryk for livsappetit og (småborgerlig) ubekymret livsglæde. - *Nymfe* : kvindelig, gerne erotisk attraktiv halvgud i græsk-romersk mytologi. - *Bakkantinde* : beruset ledsagerinde af vinguden Bacchus. - *dégagée* : (fr.) tvangløs. - *Angostura* : en bitter, der bl.a. bruges til at raffinere smagen af søde spirituosa.

508

✂ *Jordaens* : den flamske maler Jacob Jordaens (1593-1678). - *Jan Steen* : (1626-79) og *Frans Hals* (ca. 1580-1666), hollandske malere. - *lade Fiolen sørge* : give pokker i alle bekymringer. - *Fusel(ens)* : dårlig brændevin.

509

✂ *Othello* : i Shakespeares tragedie af sm. navn (ca. 1604, tr. 1622) dræber Othello i 5. akt, se.2 sin hustru Desdemona, som han med urette mener har været ham utro.

510

✂ *missede* : messede (altså her parodisk). - *Chapeau'er* : (af fr.) beskyttere af dame. - *je (...) à part* : (fr.) jeg skal sove for mig selv. - *Tu vas faire* : (fr.) du skal.

✂

2.II.12

511

✂ *Sorø Akademi* : drengeskole.

✂

2.II.13

515

✂ *Tresse(hat)* : bånd med sølvtråd.

739

✂

2.II.14

517

✂ *Goldamme(n)* : barnepige, der passer barnet uden at amme det.

518

✂ *hic et ubique* : (lat.) her og hvorsomhelst. - *Langhalm* : jf. mundheldet: at tærse (opr.: for) langhalm; i den lidt ældre betydning: at udføre tungt og frugtesløst litterært (trælle)arbejde. - *Kourtoisi* : (af fr.) høflighed, belevenhed.

519

✂ *Nogle Linjer (...) Magten fra Læseren* : måske fiktivt citat, ikke identificeret. - *Imidlertid ville* : se Efterskrift s.682f - *sukke og bede* : fx i Salm.Bog, kap.77, v.4 eller Mark., kap.7, v.34f. - *Sceneinstruktør* : se Efterskrift s.653 om modelforhold.

520

✂ *bon sens* : (fr.) sund fornuft.

523

✂ *Hvergarn* : simpelt vævet stof. - *moderne Stykker* : som Henrik Ibsens og nogle franske.

524

✂ *Vaudeville-Repertoiret* : var en mindre, men fast ingrediens i Det Kgl. Teaters repertoire århundredet ud. - *Impertinence* : uforskammethed. - *konvuhiviske* : krampagtigt voldsomme. - *to' sine Hænder* : vaske sine hænder; erklære sig uskyldig el. uden delagtighed, jf. Matt., kap.27, v.24f.

✂

2.II.15

525

[✕](#) *Karaktérskuespilleren* : se Efterskrift s.652f. - *Komikeren* : se Efterskrift s.652f.

526

[✕](#) *Ingenuer* : (af fr.) naive ungpigeroller. - *Mit Muh und Noth* : (ty.) med nød og næppe, med anstrengelse og knap nok. Citat fra Goethes ballade »Erlkönig« (1782). - *Mamelukker* : småpigebenklæder, kendt som kostume for pigeroller i vaudeviller m.v. - *Haltefanden* : om modelforhold, sml. Efterskrift s.653. Haltefanden er kendt som titelfiguren i den franske forf. Alain-René Lesages roman: *Le Diable Boiteux* (1707). - *Debat* : Georg Brandes havde 1871 angivet som kendetegn for moderne kvalitetslitteratur, at den satte problemer under debat, et synspunkt, der på ny gjordes gældende af Vald. Vedel i den programmatisk artikel »Moderne Digtning« i tidsskr. *Ny Jord* 1888.

527

[✕](#) *Nolimetangere(-Mine)* : (af lat.) rør-mig-ikke. - *Lappen* : småting. - *endnu ville* : se Efterskrift s.682f.

528

[✕](#) *drakoniske* : særdeles strenge. - *Vinterkampagne* : vinterfelttog.

529

[✕](#) *Komparser* : statister, medvirkende i stumme roller.

530

[✕](#) *halvtredje* : to en halv.